HALMASHAURI YA WILAYA YA MUFINDI

UTARATIBU WA KUTOA LESENI

LESENI YA BIASHARA

Hiki ni kibali maalum cha Serikali kinachotolewa kwa mfanyabiashara yeyote anapotaka kufanya biashara hapa nchini. Sheria ya Leseni za Biashara Na. 25 ya 1972 – Kifungu cha 3(a) kimeweka bayana kuwa, Kibali hicho maalumu kinaitwa Leseni ya Biashara. Kwa hiyo basi, kufanya biashara yoyote bila kuwa na kibali hiki ni kosa la jinai.

UTARATIBU ZA UTOAJI WA LESENI ZA BIASHARA KATIKA HALMASHAURI YA MUFINDI

Mtu yeyote raia wa Tanzania anayo haki ya kupatiwa leseni ya biashara ili mradi awe ametimiza umri wa miaka kumi na nane (18) Mwenye akili timamu ambaye hajawahi kupatikana na kosa la jinai na awe na eneo la kufanyia biashara kisheria. Maelezo ya awali ya namna ya kuomba na matumizi ya leseni:

1. Jaza fomu 2 za maombi ya Leseni (TFN 211) kwa kundi A inapatikana ofisi ya Biashara
2. Soma kwa makini na jaza kila kipengele kwenye fomu ambacho kinahusiana na biashara yako. Ni muhimu kusoma maelezo yote yaliyoko kwenye fomu kabla hujaondoka ofisi ya Biashara ili uweze kupata maelekezo kwenye vipengele ambavyo hujavielewa.
3. Ukaguzi wa maafisa Mipango miji, Afya na Biashara utafanyika katika eneo Biashara inayokusudiwa kufanyika mfano: Bucha, nyumba za kulala wageni, miga hawa, stoo za mkaa, gereji, mashine za kusaga na kukoboa nafaka.(Maafisa hawa takagua na kutoa ushauri kulinga na aina ya biashara, eneo lilochaguliwa kwa ajili ya biashara kama ni eneo linalotumika kwa biashara husika,
4. Baada ya kukamilisha mchakato, muombaji atatakiwa kuwasilisha fomu ya maombi iliyoidhinishwa na Mamlaka ya MapatoTanzania kwa ajili ya kufanyiwa makadirio ya kodi (mabadiliko ya ulipaji kodi ya biashara baada ya siku 90 ya kuanza biashara)
5. Utoaji wa leseni
6. Muda wa leseni
7. Leseni za ushauri na utaalamu maalum pia hutolewa kwa ajili ya kutoa huduma ya ushauri na utaalamu ambapo mhusika ni lazima awe amesomea fani aliyoomba au kuajiri mtu mwenye sifa zinazotakiwa
8.

	Huduma	Utaalamu na Mamlaka husika
I.	Ukandarasi wa ujenzi	Bodi ya ukandarasi
II.	Utengenezaji wa mahesabu/ ukaguzi wa hesabu	Bodi ya wahasibu na wakaguzi
III.	Upuliziaji dawa za kuua wadudu kwenye mashamba na majengo	Tropical Pesticides Research Institute (TPRI)
IV.	Uwakili	Tanganyitika Law Society
V.	Udaktari	Medical Council of Tanzania
VI.	Uuzaji wa madawa, chakula na vipodozi	Tanzania Food & Drugs Authority
VII.	Uuzaji wa dawa za binadamu	Tanzania pharmacy council
VIII.	Uuzaji wa dawa za Mifugo na kilimo	Tanzania Veterinary Council

9. Ni kosa kisheria kufanya biashara bila kuwa na leseni, adhabu yake ni kulipia shilingi 50,000 hadi 100,000 au kifungo kisichozidi miaka miwili au vyote. Mtu yeyote atakayechelewa kuhuisha leseni yake baada ya siku 21 baada ya muda wa leseni kuisha atalipia asilimia 25 ya ada iliyotakiwa kulipia na itaongezeka asilimia 2 kila mwezi kadri mfanyabiashara anavyochelewa kuhuisha leseni ya biashara

MASHARTI YA KUOMBA NA KUPEWA LESENI

1. Mfanyabishara anapaswa awe na hati ya usajili iwapo anatumia jina la biashara (Certificate of Registration or Incorporate)
2. Kama ni Kampuni, muombaji awe na "Memorandum of Article of Association" ambazo zinaonyeesha kuwa kampuni imeruhusiwa kufanya biashara anayo iomba.
3. Awe na mahali/ eneo linalokubalika kwa aina ya biashara anayoioomba na isiwe vibanda vilivyopo kano kando ya biashara.
4. Mfanyabiashara aje na kivuli cha cheti kinachoonyesha kuwa amelipa mapato kwa mujibu wa Sheria (Tax clearance) kutoka Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA)
5. Masharti mengine ya kupata leseni hutegemea aina ya biashara mtu anayotaka kuanzisha mfano mgahawa inabidi afuate taratibu zote za afya na kupima wafanyakazi wake.
6. Hati ya utaalamu(professional Certificates) kwa biashara ote za kitaalam.
7. Maombi ya leseni yasihusishwe na ulipaji wa michango au malipo mengine yoyote yasiyohusu sheria hii, isipokuwa ada ya leseni ya biashara,faini au adhabu pale inapohusika chini ya sheria hii.

HALMASHAURI YA WILAYA YA MUFINDI

MUDA WA LESENI

1. Muda wa leseni ni miezi 12 tangu leseni inapolipiwa. Baada ya leseni kwisha muda wake wa kutumika, mfanyabiashara anapewa siku ishirini na moja (21) za kuhuisha leseni yake bila adhabu (penati), akichelewa atalipia na ada ya leseni pamoja na adhabu (penati) ambayo huanza kwa asilimia ishirini na tano (25%) na huenda ikiongezeka kwa asilimia mbili (2%) kila mwezi.
2. Leseni za kileo ni miezi 6 tangu leseni inapolipiwa.

KUHUISHA LESENI YA MFANYABIASHARA

Mfanyabiashara anayehuisha leseni anatakiwa aje na nakala ya leseni inayoisha muda wake pamoja na kibali cha mlipa kodi (Tax Clearence Certificate) kutoka TRA na kupeleka moja kwa moja kwa Afisa biashara anayehusika.

MASHARTI YA UTUMIAJI WA LESENI

Leseni za vileo zina masharti mengi ikiwa ni pamoja na kutouza kilevi kwa watoto . Masharti mengine ni muda wa kuuza pombe na kelele za muziki. Muda wa kuuza pombe ni kama ifuatavyo:-

BAA (Retailers On licence)

(a)	Maeneo ya mjini:	
	Jumatatu hadi Ijumaa	- Saa 10.00 jioni hadi saa 5.00 usiku.
	Jumamosi, Jumapili na siku za Sikukuu	- Saa 10.00 asubuhi hadi saa 6.00 usiku.
(b)	Maeneo ya vijijini:	
	Jumatatu hadi Ijumaa	- Saa 10.00 alasiri hadi saa 2.00 usiku.
	Jumamosi, Jumapili na siku za Sikukuu	- Saa 10.00 mchana hadi saa 5.00 usiku.
	Aidha inazingatia sheria ndogo ya Kijiji husika	

POMBE ZA ASILI (Local Liquour Licence)

	Jumatatu hadi Ijumaa	- Saa 10.00 mchana hadi saa 2.usiku.
	Jumamosi, Jumapili na siku za Sikukuu	- Saa 10.00 asubuhi hadi saa 5.00 usiku.
	Inazingatia sheria ndogo ya Kijiji husika	

Mfanyabiashara yeyote wa pombe anapaswa kufuata utaratibu huu ambao ni wa kisheria.

MAKOSA

1. Kuendesha biashara bila leseni
2. Kuendesha biashara eneo tofauti na linaloonyeshwa kwenye Leseni.
3. Kutumia leseni moja kufanya biashara zaidi ya moja au maeneo mawili au zaidi na Serikali.
5. Kutokuweka leseni ya biashara mahali ambapo inaonekana kwa urahisi (Kuficha leseni).
6. Kutoa maelezo ya uongo ili kupata leseni au kukwepa kulipa ada /kodi inayostahili
7. Kumzuia Afisa wa Serikali aliyepewa mamlaka ya kukagua kufanya kazi yake.

WAJIBU WA MFANYABIASHARA

1. Kulipia leseni ya biashara yake kwa mujibu wa makadirio kila mwaka au baada ya miezi 6
2. Ni jukumu la kila mfanyabiashara kumiliki leseni katika eneo lake la biashara na kuiweka mahala pa wazi ili kuonekana kwa urahisi

FAIDA ZA MFANYABIASHARA KUWA NA LESENI NI PAMOJA NA;

1. Kutambulika kama mfanyabiashara halali
2. Husaidia kupata mikopo mbalimbali
3. Husaidia kupata fursa mbalimbali za kibiashara
4. Kuchangia katika Uchumi wa Taifa
5. Kuepuka usumbufu wa kufungiwa biashara kwa kutokuwa na leseni halali kwa mujibu wa sheria.

USAID KUTOKA KWA WATU WA MAREKANI
VEGA Volunteers for Economic Growth Alliance
iesc THE NONPROFIT THAT MEANS BUSINESS

FEED THE FUTURE
The U.S. Government's Global Hunger & Food Security Initiative

HALMASHAURI YA WILAYA YA MUFINDI

NA.	AINA YA BIASHARA	KIWANGO
1.	Maduka ya rejareja	50,000
2.	Mashine za kusaga na kukoboa	30,000
3.	Ukamuaji wa mafuta	30,000
4.	Kiosk	40,000
5.	Guest House	80,000
6.	Glocery	40,000
7.	Mpesa	50,000
8.	Maduka ya madawa muhimu	100,000
9.	Maduka ya vifaa vya ujenzi/hardware	150,000
10.	Maduka ya vifaa vya umeme na vifaa vya nyumbani	100,000
11.	Stationary/bookshops	80,000
12.	Biashara ya Mbao	100,000
13.	Ushonaji	30,000
14.	Studio	50,000
15.	Saluni za kike/kiume	20,000
16.	Tea room/mgahawa	25,000
17.	Mitumba	15,000
18.	Maduka ya nguo mpya	80,000
19	Uselemala	60,000
20.	Welding	50,000
21.	Vifaa vya gari	130,000
22.	Vifaa vya Baiskeli	30,000
23.	Maduka ya Urembo	50,000
24.	Usafirishaji	200,000
25.	Ukandarasi wa umeme	Class D: 100,000
		Class A: 500,000
26.	Hosteli	80,000
27.	Shule za msingi binafsi	300,000
28.	Shule za sekondari binafsi	500,000
29.	Vyuo vya binafsi	500,000
30.	Logging	100,000
31.	Vifaa vya simu	50,000
32.	Vifaa vya pikipiki	80,000
33.	Maduka ya jumla	150,000 – 200,000
34.	Maduka ya vyombo vya nyumbani	100,000
35.	Gereji	120,000
36.	Butcher	60,000
37.	Kusaga na kufungasha nafaka	80,000
38.	Karakana	60000
39.	Maduka ya pembejeo za kilimo	60,000
40.	Vituo vya Mafuta	150,000
41.	Vyama vya kuweka na kukopa	200,000
42.	Mushroom	80,000
43.	Kiwanda kidogo	400,000
44.	Kiosk/Glocery ndogo vijijini	10,000
45.	Biashara nyinginezo	50,000

IMEANDALIWA NA:

MKURUGENZI MTENDAJI
HALMASHAURI YA WILAYA
MUFINDI

USAID KUTOKA KWA WATU WA MAREKANI

VEGA Volunteers for Economic Growth Alliance

iesc THE NONPROFIT THAT MEANS BUSINESS